

PRAVILNIK

O STRUČNOM ISPITU ZA TURISTIČKOG VODIČA I TURISTIČKOG PRATIOCA

(*"Sl. glasnik RS", br. 102/2015*)

I UVOD

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se program, način i uslovi polaganja stručnog ispita za turističkog vodiča i turističkog pratioca (u daljem tekstu: stručni ispit), visina takse za polaganje stručnog ispita, izdavanje uverenja i legitimacije, uslovi koje članovi komisije za polaganja stručnog ispita treba da ispune, kao i iznos naknade za rad članova komisije.

II PROGRAM POLAGANJA STRUČNOG ISPITA

Član 2

Stručni ispit sastoji se od teorijskog i praktičnog dela ispita.

Teorijski deo stručnog ispita za turističkog vodiča polaže se po programu koji obuhvata sledeće predmete:

- 1) Ekonomiku turizma;
- 2) Turističke resursi;
- 3) Agencijsko i hotelijersko poslovanje;
- 4) Društveno uređenje, turističku politiku i propise u turizmu;
- 5) Informativno-vodičku službu u turizmu;
- 6) Nacionalnu istoriju;
- 7) Strani jezik.

Teorijski deo stručnog ispita za turističkog pratioca polaže se po programu koji obuhvata sledeće predmete:

- 1) Društveno uređenje, turističku politiku i propise u turizmu;
- 2) Informativno-vodičku službu u turizmu;
- 3) Agencijsko i hotelijersko poslovanje;
- 4) Strani jezik.

Član 3

Predmet Ekonomika turizma obuhvata sledeće gradivo: pojam turizma, turističkog proizvoda i vidove turizma; funkcije turizma; osnovne karakteristike razvoja turizma; osnovne karakteristike epoha razvoja turizma; savremene tendencije u međunarodnom turizmu; globalna turistička kretanja; pojam usluga i uslužnih delatnosti u turizmu; osnovne faktore razvoja turizma; definisanje potrošača u turizmu; vrste turističkih putovanja; karakteristike turističkog tržišta; specifičnosti turističke ponude i tražnje; heterogenost turističkih kretanja; definisanje pojma turističkih motiva i njihove karakteristike; osnovne funkcije turizma; značaj i ulogu marketinga u turizmu; zagađenje i turistički razvoj; pojam i značaj održivog razvoja turizma i važnije trendove u turizmu.

Član 4

Predmet Turistički resursi obuhvata oblast Prirodnih resursa i oblast Kulturnih resursa.

Oblast Prirodni resursi obuhvata sledeće gradivo: saobraćajno-geografski položaj Republike Srbije; turistički položaj Republike Srbije; prirodne resurse za razvoj turizma Republike Srbije; geomorfološke turističke resurse; hidrološke resurse; termomineralne vode Republike Srbije; klimu kao turistički resurs; floru i faunu kao turistički resurs; antropogene turističke resurse (etnografski, umetnički i ambijentalni); gradske turističke centre; planinske turističke centre; banjske turističke centre; seoski turizam; kongresni turizam; tranzitni turizam; nautički turizam; banjski turizam; sportski i manifestacioni turizam; turizam posebnih interesovanja; zaštitu životne sredine i nacionalne parkove.

Oblast Kulturni resursi obuhvata sledeće gradivo: osnovna obeležja stvaralaštva i uticaj na našu kulturu - praistorijsku i antičku umetnost, romansku, gotsku i vizantijsku umetnost, islamsku umetnost, barok, umetnost 19. veka i savremeno kulturno i umetničko stvaralaštvo; razvoj umetnosti na tlu Srbije - praistorijsku umetnost, antičku rimsku umetnost; monumentalnu sakralnu arhitekturu i slikarstvo srednjevekovne raške i moravske škole, uticaje i objekte islamske umetnosti, baroknu umetnost, klasicizam, romantizam, realizam, srpsku modernu umetnost prve polovine 20. veka i naivnu umetnost.

Član 5

Predmet Agencijsko i hotelijersko poslovanje u turizmu obuhvata sledeće gradivo: nastanak i razvoj turističkih agencija; savremene tendencije poslovanja turističkih agencija; vrste turističkih agencija; funkcije agencija na turističkom tržištu; nastanak i razvoj organizatora putovanja; turističke aranžmane; hotelijerstvo kao privredna delatnost; tržišne osnove poslovanja u hotelijerstvu; opšti pristup klasifikaciji i kategorizaciji objekata; poslovnu saradnju hotelijera i turističkih agencija; međunarodne lance hotela i mala i srednja preduzeća u hotelijerstvu.

Član 6

Predmet Društveno uređenje, turistička politika i propisi u turizmu obuhvata sledeće gradivo: društveno uređenje, osnovne instrumente turističke politike; osnovne systemske propise i mere ekonomske politike Republike Srbije od značaja za poslovanje i kretanje u turizmu.

Član 7

Predmet Informativno-vodička služba u turizmu obuhvata sledeće gradivo: mesto i uloga informativne službe u turizmu; karakteristike informativno-propagandne delatnosti u turizmu; komunikacije u turizmu; specifičnosti ponašanja potrošača u turizmu; slobodu volje i konflikte u vođenju turističkih grupa; karakteristike turističkih grupa; mesto i ulogu turističkih vodiča i turističkih pratilaca u realizaciji turističkih aranžmana; ulogu posebnih oblika turizma na promene u radu turističkih vodiča; specifičnosti rada turističkih vodiča i turističkih pratilaca; metodologiju rada turističkih vodiča i turističkih pratilaca; veštinu govorenja i veštinu slušanja; dokumentaciju pri realizaciji turističkih aranžmana; nepredviđene situacije u radu turističkih vodiča i turističkih pratilaca; korišćenje savremene tehnologije u radu turističkih vodiča i turističkih pratilaca; veštinu vođenja; putne isprave i vize; kretanje i boravak stranaca u našoj zemlji; carinske i devizne propise za domaće i strane putnike; kontrolu prometa robe za turiste; rizike u turizmu i rad turističkih vodiča i pratilaca; propise o prevozu putnika i prtljaga; iznajmljivanje vozila i Auto-moto savez Srbije (AMSS) u poslu turističkog vodiča; ponašanje i etiku u radu turističkih vodiča i turističkih pratilaca i praktične savete za rad.

Član 8

Predmet Nacionalna istorija obuhvata sledeće gradivo: periodizaciju praistorije; kameno doba na Balkanu; bronzano i gvozdeno doba na tlu Srbije; grčku antičku kulturu i rimsko doba na Balkanu; poreklo Slovena, njihove seobe i doseljavanje Slovena; hristijanizaciju Slovena; najstarije srpske kneževine; nastanak glagoljice i ćirilice; stvaranje srpske države ranog srednjeg veka; Stefan Nemanja i njegovo doba; Sveti Sava život i delo; sticanje nezavisnosti Srbije; nastanak, razvoj i značaj srpske pravoslavne crkve; turska osvajanja Balkana; Kosovska bitka; balkanske zemlje pod turskom vlašću; obnovu Pečke patrijaršije i njen značaj; uzroci, početak i tok Prvog srpskog ustanka; početak i tok Drugog srpskog ustanka; sticanje nezavisnosti Srbije; dinastiju Obrenovića; razvoj Kneževine/Kraljevine Srbije; Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca (Jugoslavija); dinastiju Karađorđevića; Prvi i Drugi balkanski rat; Prvi svetski rat; Jugoslavija između dva svetska rata; učešće Jugoslavije u Drugom svetskom ratu i borba za oslobođenje; stvaranje i razvoj posleratne Jugoslavije (FNRJ, SFRJ i SRJ); stvaranje državne zajednice Srbije i Crne Gore i Republika Srbija od 2006. godine do danas.

Član 9

Lice koje polaže stručni ispit (u daljem tekstu: kandidat) mora da pokaže znanje iz predmeta strani jezik tako da:

- 1) razume suštinu konkretnih ili apstraktnih sadržaja u složenim tekstovima, kao i stručnu raspravu vezanu za delatnost koju obavlja;
- 2) je u stanju da se izražava sa određenim stepenom spontanosti i lakoće, tako da razgovor sa izvornim govornikom ne predstavlja napor ni jednoj ni drugoj strani;
- 3) se o velikom broju tema izražava jasno i potpuno, ume da iskaže svoje mišljenje o aktuelnim dešavanjima i izloži prednosti i mane različitih situacija i pojava.

Državljanin države članice Evropske unije i Evropskog ekonomskog prostora mora da pokaže znanje iz srpskog jezika u skladu sa stavom 1. ovog člana.

III USLOVI POLAGANJA STRUČNOG ISPITA

Član 10

Stručni ispit može da polaže lice koje:

- 1) ima državljanstvo Republike Srbije;
- 2) zna srpski jezik;
- 3) ima najmanje srednje obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju;
- 4) aktivno zna jedan strani jezik.

Stručni ispit može da polaže i državljanin države članice Evropske unije i Evropskog ekonomskog prostora koji:

- 1) zna srpski jezik;
- 2) ima najmanje srednje obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju.

IV NAČIN POLAGANJA STRUČNOG ISPITA

Član 11

Stručni ispit za turističkog vodiča polaže se pred komisijom za polaganje stručnog ispita za turističkog vodiča, a stručni ispit za turističkog pratioca polaže se pred komisijom za polaganje stručnog ispita za turističkog pratioca koje obrazuje ministar nadležan za poslove turizma (u daljem tekstu: ministar), a koju sačinjavaju stručnjaci iz predmetnih oblasti.

Komisije iz stava 1. ovog člana sastoje se od predsednika, koji ima zamenika i odgovarajućeg broja članova koji su ispitivači za predmete iz teorijskog dela (u daljem tekstu: članovi komisija), kao i ispitivača iz praktičnog dela ispita.

Na predlog predsednika komisija iz stava 2. ovog člana, mogu se imenovati ispitivači van sastava tih komisija, o čemu ministar donosi posebno rešenje.

Administrativne poslove za komisije iz stava 1. ovog člana obavlja sekretar, koji ima zamenika.

1. Uslovi koje članovi komisije treba da ispune

Član 12

Članovi komisija moraju da imaju stečeno najmanje visoko obrazovanje na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 240 ESPB bodova, odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine.

Član 13

Članovi komisija utvrđuju literaturu potrebnu za pripremu polaganja stručnog ispita.

2. Iznos naknade za rad članova komisija

Član 14

Članovima komisija pripada naknada za rad u komisijama iz člana 11. stav 1. ovog pravilnika u bruto iznosu od 1.600,00 dinara po kandidatu koji polaže teorijski deo stručnog ispita iz člana 2. st. 2. i 3. ovog pravilnika i praktični deo stručnog ispita.

Članovima komisija pripada i 50% iznosa naknade iz stava 1. ovog člana za popravni ispit teorijskog dela stručnog ispita.

Predsedniku i sekretaru komisije, kao i njihovim zamenicima i licima zaposlenim u ministarstvu nadležnom za poslove turizma (u daljem tekstu: ministarstvo) ne pripada naknada za rad u komisijama iz člana 11. stav 1. ovog pravilnika.

Član 15

Ministarstvo raspisuje oglas na koji se mogu prijaviti zainteresovana lica za polaganje stručnog ispita.

Oglas iz stava 1. ovog člana objavljuje se na zvaničnoj internet stranici ministarstva i naročito sadrži: predmet oglasa; način i rok za podnošenje prijave; sadržinu prijave; dokumenta koji se podnose uz prijavu; iznos takse za polaganje stručnog ispita i druge podatke.

Prilikom raspisivanja oglasa ministarstvo utvrđuje kriterijume u pogledu broja i potrebnih kvalifikacija i veština kandidata, a u zavisnosti od potreba turističkog tržišta, lokalnih samouprava, turističkih organizacija, turističkih agencija i slično.

Član 16

Pismena prijava za polaganje stručnog ispita sadrži:

1) ime, ime jednog roditelja i prezime kandidata;

- 2) datum i mesto rođenja kandidata;
- 3) podatke o adresi stanovanja;
- 4) broj, datum, mesto i država izdavanja lične karte, odnosno pasoša;
- 5) nivo obrazovanja, odnosno stepen i vrstu stručne spreme;
- 6) strani jezik koji kandidat polaže;
- 7) mesto polaganja psihološke procene prema raspoloživim filijalama nadležne službe za poslove zapošljavanja;
- 8) kontakt podatke (broj telefona i adresa elektronske pošte).

Uz prijavu iz stava 1. ovog člana kandidat prilaže: uverenje o državljanstvu Republike Srbije koje nije starije od šest meseci, odnosno overenu fotokopiju uverenja; overenu fotokopiju diplome o stečenom najmanje srednjem obrazovanju; overenu fotokopiju diplome o najmanje srednjem obrazovanju stečenom u inostranstvu, overenu fotokopiju rešenja organa, odnosno institucije nadležne za priznavanje isprave o stečenom obrazovanju u inostranstvu, kao i fotokopiju lične karte, odnosno izvod elektronskog čitača biometrijske lične karte ili pasoša.

Dokumenti iz stava 2. ovog člana koji su na stranom jeziku moraju biti prevedeni od strane sudskog tumača.

Ako se kandidat koji je položio stručni ispit za turističkog pratioca prijavljuje za polaganje ispita za turističkog vodiča uz prijavu prilaže i dokaz o položenom stručnom ispitu za turističkog pratioca.

Dokumenti iz st. 2-4. ovog člana zadržava ministarstvo i ne vraća ih kandidatu.

Član 17

Pre pristupanja polaganju stručnog ispita ministarstvo upućuje kandidata na psihološku procenu u skladu sa zahtevom za obavljanje poslova turističkog vodiča, odnosno turističkog pratioca.

Psihološku procenu u skladu sa stavom 1. ovog člana vrši nadležna služba za poslove zapošljavanja primenom standardizovanih postupaka.

Nadležna služba za poslove zapošljavanja po sprovedenoj psihološkoj proceni u skladu sa stavom 1. ovog člana dostavlja ministarstvu izveštaj sa psihološke procene u postupku selekcije kandidata uz obavezu pravilnog čuvanja i korišćenja rezultata selekcije i uništavanja nakon isteka perioda od godinu dana.

Kandidat koji u potpunosti, odnosno većoj meri zadovolji zahteve u postupku psihološke procene za obavljanje poslova turističkog vodiča, odnosno turističkog pratioca može pristupiti polaganju stručnog ispita.

Član 18

Na stručnom ispitu kandidat polaže predmet strani jezik pismeno i usmeno, predmet informativno-vodičku službu u turizmu usmeno i praktično, a ostale predmete usmeno.

Član 19

Kandidatu pored stranog jezika koji je položio može biti priznat još neki strani jezik, ako je znanje tog jezika na nivou koji je propisan članom 9. stav 1. ovog pravilnika.

Znanje jezika iz stava 1. ovog člana kandidat dokazuje diplomom o stečenom srednjem obrazovanju na jeziku nacionalnih manjina, diplomom o stečenom visokom obrazovanju na studijama drugog stepena (diplomske akademske studije - master, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine o zvanju profesora stranog jezika, odnosno sertifikatom

instituta ili škole koji su registrovani za tu delatnost, kao i diplomom o stečenom najmanje srednjem obrazovanju države članice Evropske unije i Evropskog ekonomskog prostora.

Član 20

Praktični deo stručnog ispita, kojim se utvrđuje veština vođenja, odnosno praćenja i sposobnost obavljanja operativno tehničkih poslova, kao i primena znanja iz svih predmeta utvrđenih članom 2. ovog pravilnika, obuhvata vođenje odnosno praćenje turističke grupe pravcem - itinererom za turističkog vodiča, odnosno turističkog pratioca koji odredi predsednik komisija na predlog ispitivača iz praktičnog dela stručnog ispita.

Ispitivači iz praktičnog dela stručnog ispita predlažu predsedniku komisija najmanje po tri itinerera.

Izbor organizatora putovanja za organizaciju polaganja praktičnog dela stručnog ispita izvršiće se na osnovu javnog poziva objavljenog na zvaničnoj internet stranici ministarstva.

Član 21

Uspeh kandidata na stručnom ispitu za svaki predmet i konačan uspeh ocenjuje se ocenom "položio" ili "nije položio".

Član 22

Predmet strani jezik se polaže prvi po redu i ako ga kandidat ne položi nema pravo polaganja popravnog ispita, niti može pristupiti polaganju ostalih ispita.

Kandidat koji ne pokaže potrebno znanje na teorijskom delu stručnog ispita za turističkog vodiča iz najviše dva predmeta iz člana 2. stav 2. tač. 1)-6) ovog pravilnika može polagati popravni ispit.

Kandidat koji ne pokaže potrebno znanje na teorijskom delu stručnog ispita za turističkog pratioca iz najviše jednog predmeta iz člana 2. stav 3. tač. 1)-3) ovog pravilnika može polagati popravni ispit.

Ako je kandidat za polaganje stručnog ispita za turističkog vodiča na teorijskom delu stručnog ispita dobio ocenu iz tri ili više predmeta "nije položio" smatra se da nije položio stručni ispit.

Ako je kandidat za polaganje stručnog ispita za turističkog pratioca na teorijskom delu stručnog ispita dobio ocenu iz dva ili više predmeta "nije položio" smatra se da nije položio stručni ispit.

Smatra se da je kandidat položio praktični deo stručnog ispita, ako je pokazao sposobnost samostalnog vođenja odnosno praćenja turističke grupe.

Ako kandidat nije položio praktični deo stručnog ispita smatra se da nije položio stručni ispit.

Kandidat koji je položio stručni ispit za turističkog pratioca može da polaže ispit za turističkog vodiča na način i pod uslovima propisanim za polaganje stručnog ispita za turističkog pratioca uz polaganje diferencijalnih predmeta, i to:

- 1) Ekonomika turizma;
- 2) Turistički resursi;
- 3) Nacionalna istorija;
- 4) Informativno-vodička služba - praktični deo.

Popravni ispit teorijskog dela stručnog ispita organizuje se u roku koji ne može biti kraći od 15 dana niti duži od 90 dana računajući od dana objavljivanja rezultata ispita na internet sajtu ministarstva.

Ako kandidat nije položio popravni ispit teorijskog dela stručnog ispita smatra se da nije položio stručni ispit.

Član 23

Polaganje stručnog ispita može se odložiti na zahtev kandidata, ako je kandidat zbog bolesti ili smrtnog slučaja bliskog člana porodice bio sprečen da pristupi polaganju stručnog ispita. Kandidat uz zahtev prilaže dokaze o razlozima odlaganja stručnog ispita najkasnije dva radna dana nakon dana određenog za polaganje.

U toku trajanja stručnog ispita kandidat može samo jednom da opravda neizlazak na stručni ispit iz razloga predviđenih stavom 1. ovog člana.

Predsednik komisije donosi odluku o odlaganju stručnog ispita.

Ako kandidat ne pristupi polaganju stručnog ispita ili odustane od polaganja smatraće se da ispit nije položio.

Ako kandidat na stručnom ispitu narušava pravila ponašanja korišćenjem literature, mobilnog telefona ili drugih elektronskih sredstava komunikacije, biće udaljen sa stručnog ispita i oćeniće se ocenom "nije položio".

Član 24

Za svaki predmet ispitivač sačinjava i potpisuje zapisnik o uspehu kandidata u koji se unose podaci o mestu i vremenu polaganja ispita, kandidatima i dobijenoj oceni kandidata na ispitu.

Zapisnici iz stava 1. ovog člana sastavni su deo konačnog zapisnika.

Konačan zapisnik u koji se unose podaci o kandidatima koji su izašli na ispit, uspehu kandidata i drugim činjenicama potpisuju predsednik komisije i sekretar.

Ministarstvo objavljuje spisak kandidata koji su položili stručni ispit na svojoj zvaničnoj internet stranici.

Član 25

O položenom stručnom ispitu ministarstvo izdaje uverenje o položenom stručnom ispitu i legitimaciju, u skladu sa zakonom kojim se uređuje turizam.

V TAKSE ZA POLAGANJE STRUČNOG ISPITA, IZDAVANJE UVERENJA I LEGITIMACIJE

Član 26

Troškove polaganja stručnog ispita, kao i troškove izdavanja uverenja i legitimacije snosi kandidat.

Troškovi polaganja stručnog ispita obuhvataju troškove polaganja teorijskog i praktičnog dela stručnog ispita.

Troškove organizacije polaganja praktičnog dela stručnog ispita koji se polaže u skladu sa odredbama člana 20. ovog pravilnika, snosi kandidat.

1. Taksa za polaganje stručnog ispita

Član 27

Taksa za polaganje stručnog ispita za turističkog vodiča iznosi:

- 1) za polaganje ispita iz predmeta strani jezik 3.000,00 dinara;
- 2) za polaganje ispita iz ostalih predmeta stručnog ispita 15.000,00 dinara.

Taksa za polaganje stručnog ispita za turističkog pratioca iznosi:

- 1) za polaganje ispita iz predmeta strani jezik 3.000,00 dinara;
- 2) za polaganje ispita iz ostalih predmeta stručnog ispita 6.000,00 dinara.

Taksa za polaganje stručnog ispita za kandidata koji je položio stručni ispit za turističkog pratioca, a koji polaže diferencijalne predmete za turističkog vodiča, iznosi 9.000,00 dinara.

Kandidat koji je nakon sprovedene psihološke procene stekao uslov za polaganje stručnog ispita, iznose taksi iz st. 1. i 2. tačka 1) ovog člana plaća pre pristupanja polaganju ispita iz predmeta strani jezik.

Iznose taksi iz st. 1. i 2. tačka 2) ovog člana, kandidat plaća nakon položenog ispita iz predmeta strani jezik, a pre pristupanja polaganju ispita iz ostalih predmeta stručnog ispita.

2. Taksa za izdavanje uverenja o položenom stručnom ispitu i legitimacije

Član 28

Taksa za izdavanje uverenje o položenom stručnom ispitu za turističkog vodiča, odnosno turističkog pratioca iznosi 300,00 dinara.

Taksa za izdavanje legitimacije za turističkog vodiča, odnosno turističkog pratioca iznosi 300,00 dinara.

VI ZAVRŠNE ODREDBE

Član 29

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o programu i načinu polaganja stručnog ispita za turističkog vodiča i turističkog pratioca ("Službeni glasnik RS", br. 40/10, 55/12 i 6/14).

Član 30

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".